

EBA/GL/2023/03

2023. gada 31. marts

Pamatnostādes

ar ko groza pamatnostādes EBA/2021/02 saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 17. pantu un 18. panta 4. punktu par klienta uzticamības pārbaudi un faktoriem, kas kredītiestādēm un finanšu iestādēm ir jāņem vērā, novērtējot nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un teroristu finansēšanas risku, kurš saistīts ar darījumu attiecībām un gadījuma rakstura darījumiem (“*ML/TF* riska faktoru pamatnostādes”)

1. Atbilstība un ziņošanas prasības

Šo pamatnostādņu statuss

1. Šis dokuments ietver pamatnostādnes, kas izdotas saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1093/2010¹ 16. pantu. Kompetentajām iestādēm, kredītiestādēm un finanšu iestādēm saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1093/2010 16. panta 3. punktu jā dara viss iespējamais, lai ievērotu šīs pamatnostādnes.
2. Pamatnostādnēs ir izklāstīts EBI skatījums uz uzraudzības pieeju Eiropas finanšu uzraudzības sistēmā vai par to, kā konkrētā jomā ir jāpiemēro Savienības tiesību akti. Kompetentajām iestādēm, kas minētas Regulas (ES) Nr. 1093/2010 4. panta 2. punktā un uz kurām šīs pamatnostādnes attiecas, tās jāiekļauj to praksē (piemēram, veicot grozījumus savā tiesiskajā regulējumā vai savos uzraudzības procesos), tostarp gadījumos, kad pamatnostādnes ir paredzētas galvenokārt iestādēm.

Prasības sniegt ziņojumus

3. Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1093/2010 16. panta 3. punktu kompetentajām iestādēm līdz 03.10.2023. jāpaziņo EBI, ka tās ievēro vai paredz ievērot šīs pamatnostādnes, vai arī jānorāda to neievērošanas iemesli. Ja attiecīgajā termiņā šāds paziņojums nebūs saņemts, EBI uzskatīs, ka kompetentās iestādes šīs pamatnostādnes neievēro. Paziņojumi jānosūta, iesniedzot EBI tīmekļa vietnē pieejamo veidlapu ar norādi "EBA/GL/2023/03". Personām, kas iesniedz paziņojumus, ir jābūt pilnvarotām to pārstāvēto kompetento iestāžu vārdā ziņot par prasību izpildi. Par jebkurām atbilstības statusa izmaiņām arī ir jāziņo EBI.
4. Paziņojumus publicēs EBI tīmekļa vietnē saskaņā ar 16. panta 3. punktu.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1093/2010 (2010. gada 24. novembris), ar ko izveido Eiropas Uzraudzības iestādi (Eiropas Banku iestādi), groza Lēmumu Nr. 716/2009/EK un atceļ Komisijas Lēmumu 2009/78/EK (OV L 331, 15.12.2010., 12. lpp.).

2. Priekšmets, piemērošanas joma un definīcijas

Definīcijas

5. Ar grozošajām pamatnostādnēm tiek pievienota turpmāk norādītā definīcija.

Bezpeļņas organizācijas

Bezpeļņas organizācija ir juridiska persona vai veidojums, vai organizācija, kas galvenokārt nodarbojas ar finansējuma vākšanu vai izmaksu tādiem mērķiem kā labdarības, reliģiskiem, kultūras, izglītības, sociāliem vai brālības mērķiem.

3. Īstenošana

Piemērošanas datums

6. Šīs pamatnostādnes tiks piemērotas no 03.11.2023.

4. Pamatnostādne par klientiem, kas ir bezpeļņas organizācijas

2. pamatnostādne — 7. punkta d) apakšpunktu aizstāj ar šādu:

2.7.d) Ja klients ir bezpeļņas organizācija (BO), uzņēmumiem būtu jāpiemēro pielikumā izklāstītie kritēriji.

Pievieno šādu pielikumu:

Pielikums: Klienti, kas ir bezpeļņas organizācijas

1. Pirmo reizi novērtējot klienta vai potenciālā klienta, kas ir BO, riska profilu, uzņēmumiem būtu jāpārlicinās, ka tiem ir laba izpratne par to, kāda ir BO pārvaldība, finansēšanas veids un darbības, kur tā darbojas un kas ir tās labuma guvēji. Ne visas BO ir vienlīdz pakļautas *ML/TF* riskam, un uzņēmumiem būtu jāveic uz risku balstīti pasākumi, lai saprastu:
 - a) kas kontrolē klientu un kas ir tā faktiskie īpašnieki. Šajā saistībā uzņēmumiem būtu jāidentificē BO pilnvarotie vai līdzvērtīgas personas, tās pārvaldības struktūra un jebkura cita persona, kas kontrolē vai ietekmē BO. Šajā nolūkā uzņēmumiem būtu jāskata tāda informācija kā BO juridiskais statuss, BO pārvaldības struktūras apraksts un/vai juridiskā(-o) pārstāvja(-u) saraksts;
 - b) kā BO tiek finansēta (privāti ziedojumi, valdības līdzekļi u. c.). Šajā nolūkā uzņēmumiem būtu jāskata informācija par līdzekļu devēju bāzi, finanšu līdzekļu izcelsmi un līdzekļu piesaistes metodēm, piemēram, gada pārskati un finanšu pārskati;
 - c) kādi ir klienta darbību mērķi. Šajā nolūkā uzņēmumiem būtu jāskata tāda informācija kā klienta pamatuzdevuma deklarācija un saraksts ar tā programmām un saistīto budžetu, darbībām un sniegtajiem pakalpojumiem;
 - d) kuras labuma guvēju kategorijas gūst labumu no klienta darbībām (piemēram, bēgļi, juridiskas personas, kas saņem palīdzību, izmantojot BO pakalpojumus, vai līdzīgas kategorijas). Šim nolūkam savāktā dokumentācija var ietvert pamatuzdevumu deklarācijas vai ar kampaņu saistītus dokumentus;
 - e) kādus darījumus BO, visticamāk, pieprasīs, pamatojoties uz tās mērķiem un darbības profilu, tostarp samaksu ārvalstīs strādājošiem darbiniekiem vai pakalpojumu sniedzējiem, un kāds ir paredzamais šo darījumu biežums, apmērs un ģeogrāfiskais galamērķis. Šajā nolūkā uzņēmumiem būtu jāskata tāda informācija kā struktūrshēmas, BO organizatoriskās struktūras skaidrojumi, to jurisdikciju saraksts, kurās darbiniekiem maksā, un cik daudziem darbiniekiem katrā no tām ir jāmaksā;
 - f) kur BO īsteno savas programmas un/vai darbības, jo īpaši, vai BO veic savas darbības tikai iekšzemē vai arī citās ar augstāku *ML/TF* risku saistītās jurisdikcijās un augsta riska trešās valstīs. Šajā nolūkā uzņēmumiem būtu jāskata tāda informācija kā saraksts ar visām BO programmām, darbībām un pakalpojumiem, kā arī saraksts ar apkalpotajām ģeogrāfiskajām vietām, ieskaitot tās galveno mītni un darbības zonas. Saskaņā ar 8. pamatnostādni uzņēmumiem būtu arī jānovērtē, vai BO darījumi varētu ietvert maksājumu izpildi ar trešās valsts iestādi.

Riska faktori

2. Apzinot risku, kas ir saistīts ar klientiem, kuri ir BO, uzņēmumiem būtu jāņem vērā vismaz turpmāk norādītie riska faktori un jānovērtē tie, ņemot vērā riska pakāpi.

Pārvaldība un kontroles īstenošana

- a) Vai BO ir juridisks statuss saskaņā ar valsts tiesību aktiem vai citas dalībvalsts tiesību aktiem? Vai ir kādi dokumenti, kuros izklāstīta tās pārvaldības kārtība un identificēti BO pilnvarotie, pārvaldības struktūras locekļi vai citas personas, kuras kontrolē bezpeļņas organizāciju?
- b) Vai BO juridiskā struktūra ir tāda, ka, lai to izveidotu, ir jāpierāda tās kasiera vai pārvaldnieku vadības spējas?
- c) Vai BO juridiskā struktūra ir tāda, ka ir katru gadu jāatklāj finanšu pārskati?

Reputācija / negatīvi plašsaziņas līdzekļu konstatējumi

- d) Cik grūti uzņēmumiem ir konstatēt, ka BO un tās pārvaldniekiem ir laba reputācija? Vai ir kāds pamatots iemesls, kāpēc to varētu būt grūti izdarīt, piemēram, tas, ka BO ir izveidota tikai nesen, piemēram, pēdējo 12 mēnešu laikā?
- e) Vai BO atbilstīgos, uzticamos un neatkarīgos avotos ir sasaistīta ar ekstrēmismu, ekstrēmistu propagandu, simpatizēšanu terorismam vai ar teroristiskām darbībām?
- f) Vai saskaņā ar atbilstīgiem, uzticamiem un neatkarīgiem avotiem BO ir bijusi iesaistīta pārkāpumos vai noziedzīgās darbībās, tostarp ar *ML/TF* saistītās lietās?

Finansēšanas metodes

- g) Vai BO finansējums ir pārredzams un saprotams, vai to ir grūti izsekot? Vai tā publiski dokumentē savu finanšu līdzekļu izcelsmi, un vai šai izcelsmei tiek veiktas ārējas revīzijas?
- h) Vai BO finansēšanas metodes ir saistītas ar *ML/TF* riskiem? Vai tā pilnībā vai lielā mērā paļaujas uz naudas ziedojumiem, kriptovalūtām vai kolektīvo finansēšanu, vai arī līdzekļi no BO finansējuma avotiem tiek novirzīti caur maksājumu sistēmu?
- i) Vai BO daļēji vai lielā mērā finansē privāti līdzekļu devēji vai līdzekļu devēji, kas atrodas ar augstāku *ML/TF* risku saistītās jurisdikcijās vai augsta riska trešās valstīs, kuru *AML/CFT* režīmā ir konstatētas stratēģiskas nepilnības?

*Darbības ar augstāku *ML/TF* risku saistītās jurisdikcijās un augsta riska trešās valstīs*

- j) Vai BO darbojas vai sniedz palīdzību ar augstāku *ML/TF* risku saistītās jurisdikcijās (kas par tādām noteiktas, pamatojoties uz šo pamatnostādņu I sadaļā izklāstītajiem riska faktoriem), augsta riska trešās valstīs (ko Komisija noteikusi saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 9. panta 2. punktu) vai konflikta zonās?

- k) Vai šādās situācijās BO darbības veic trešās puses vai starpnieki, un vai tā spēj izskaidrot pienākumu izpildes raksturu? Vai šajā kontekstā BO spēj pārraudzīt un pienācīgi uzraudzīt, kā šīs trešās puses izpilda pienākumus?
- l) Vai darījumu attiecības ar BO var ietvert darījumu izpildi ar respondentiestādi, kas atrodas ar augstāku *ML/TF* risku saistītās jurisdikcijās vai augsta riska trešās valstīs?

3. Uzņēmumiem būtu jāņem vērā arī vismaz turpmāk minētie faktori, kas var samazināt riskus.

- a) BO pārvaldības struktūras un tās pārvaldnieku lomas un pienākumi ir skaidri dokumentēti.
- b) BO ir juridisks pienākums katru gadu atklāt savus finanšu pārskatus vai izdot gada ziņojumu, kurā norādīta finanšu līdzekļu izcelsme, BO darbību galvenais mērķis un tās programmu labuma guvēju kategorijas.
- c) BO var pierādīt, ka tai tiek vai ir tikušas veiktas neatkarīgas pārbaudes vai ārējas revīzijas.
- d) Saskaņā ar atbilstīgiem, uzticamiem un neatkarīgiem avotiem BO ir laba reputācija sabiedrībā.
- e) BO saņem finansējumu no valdībām, pārvalstiskām vai starptautiskām organizācijām, kas nav saistītas ar augsta riska trešām valstīm vai jurisdikcijām, kuras saistītas ar augstāku *ML/TF* risku, un var skaidri noteikt tās finanšu līdzekļu izcelsmi.
- f) BO nav nekādas saiknes ar augsta riska trešām valstīm, vai, ja šāda saikne pastāv, BO var pierādīt, ka ir veikusi atbilstošus pasākumus, lai mazinātu *ML/TF* riskus (piemēram, iecēlusi darbiniekus, kas atbild par atbilstību *AML/CFT* jomā, vai izstrādājusi procedūras BO labuma guvēju kategoriju noteikšanai un ar tām saistīto *ML/TF* risku novērtēšanai).
- g) BO darbības un labuma guvēji to nepakļauj augstākiem *ML/TF* riskiem.
- h) BO sniedz palīdzību un atbalstu personām tikai tiešas materiālas palīdzības veidā, piemēram, nodrošinot IT aprīkojumu vai medicīniskās ierīces.

4. Ja BO veic darbības jurisdikcijās, uz kurām attiecas ES vai ANO sankcijas, uzņēmumiem būtu jānosaka, vai BO tiek piemēroti kādi noteikumi, kas saistīti ar humāno palīdzību, un atkāpes ES/ANO finanšu sankciju režīmos, piemēram, atbrīvojumi vai atkāpes humānu apsvērumu dēļ. Lemjot par to, kā apkalpot šos klientus, un saskaņā ar saviem aktīvu iesaldēšanas pienākumiem uzņēmumiem būtu jāiegūst pierādījumi, kas sniedz pamatotu pārliecību, ka BO darbojas šajās jurisdikcijās saskaņā ar režīmā paredzētajiem atbrīvojumiem vai ka uz to attiecas atkāpe, ko piešķirusi attiecīga kompetentā iestāde.

5. Sākotnējā pārbaudē un visā darījumu attiecību laikā, pēc tam kad tās ir izveidotas, uzņēmumiem būtu jāveic nepieciešamie pasākumi, lai saprastu, kā BO darbojas un veic savas darbības. Uzņēmumiem, kuru klientu vidū, visticamāk, būs BO, piemēram, tāpēc, ka tie sniedz naudas pārvedumu pakalpojumus vai norēķinu kontu pakalpojumus, būtu jāapsver iespēja

izveidot īpašu kontaktpunktu šai konkrētajai klientu kategorijai, lai gūtu labu izpratni par to, kā šis sektors ir izveidots un darbojas.